

ЗАКОН за установяване на трудов и осигурителен стаж по съдебен ред

Обн., ДВ, бр. 26 от 29.03.2011 г., изм., бр. 107 от 24.12.2014 г., в сила от 1.01.2015 г.

Чл. 1. (1) По реда на този закон може да се установява:

1. трудов стаж, придобит след 31 декември 1999 г.;
2. осигурителен стаж по Кодекса за социално осигуряване;
3. времето, което се зачита за трудов стаж и за трудов стаж при пенсиониране, положен до 31 декември 1999 г. съгласно действащите дотогава разпоредби.

(2) По реда на този закон не може да се установява служебен стаж, както и осигурителен стаж на лица, чиито вноски за държавното обществено осигуряване са изцяло за тяхна сметка, или на лица, които полагат труд без трудово правоотношение.

(3) По реда на този закон не може да се установява размер на трудово възнаграждение и на осигурителен доход.

(4) При установен осигурителен стаж по реда на този закон категорията труд се установява в производството по чл. 98 от Кодекса за социално осигуряване.

Чл. 2. (1) Трудов стаж по чл. 1, ал. 1, т. 1 може да се установява по отношение на работници и служители.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 1.01.2015 г.) Осигурителен стаж по чл. 1, ал. 1, т. 2 може да се установява по отношение на лицата по чл. 4, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване.

(3) Стаж по чл. 1, ал. 1, т. 3 може да се установява по отношение на лицата, които са задължително осигурени за пенсия за инвалидност поради общо заболяване, пенсия за старост или наследствена пенсия по дял III от Кодекса на труда от 1951 г. (отм., ДВ, бр. 110 от 1999 г.), Указ 265 от 1953 г. за взаимно осигуряване членовете на трудово-производителните кооперации (отм., ДВ, бр. 110 от 1999 г.) или са били членове на ТКЗС.

Чл. 3. (1) Искът за установяване на трудов и осигурителен стаж се предявява пред районния съд по постоянния адрес на ищеца.

(2) Искът за установяване на трудов стаж се предявява срещу работодателя и съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт, а ако работодателят е прекратил дейността си и няма правоприемник - само срещу съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт.

(3) Искът за установяване на осигурителен стаж се предявява срещу съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт.

Чл. 4. (1) Исковата молба трябва да бъде написана на български език и да съдържа:

1. посочване на съда;
2. името, единния граждански номер и адреса на ищеца;
3. наименование и адрес на ответника;
4. в какво се състои искането;
5. адресите на работодателите/осигурителите, при които ищецът е упражнявал трудова

дейност;

6. времето на претендирания стаж; продължителността на работния ден за работещите по трудово правоотношение; конкретната длъжност или работа, която е изпълнявана; начина на заплащане на труда;

7. имена и адреси на лица, с които ищецът е работил;

8. подпис на ищеца.

(2) Към исковата молба се представят:

1. съответното удостоверение по чл. 5;

2. писмените доказателства по чл. 6;

3. пълномощното, когато молбата се подава от пълномощник;

4. преписи от исковата молба и от приложенията към нея според броя на ответниците.

(3) Искова молба, към която не е приложено удостоверение по чл. 5, се оставя без движение, като на ищеца се дава срок за представянето му. Ако удостоверението не бъде представено в 7-дневен срок, исковата молба се връща на ищеца.

Чл. 5. (1) Стаж по чл. 1, ал. 1 може да се установява, ако пред съда се представи удостоверение, издадено от работодателя/осигурителя, при който е придобит стажът, от неговия правопримемник или от друго юридическо или физическо лице, което съхранява книжа, ведомости за заплати и други, че документите са загубени или унищожени.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 1.01.2015 г.) Когато осигурителят е прекратил дейността си, без да има правопримемник, или не е прекратил дейността си, но ведомостите и книгата му са иззети по реда на инструкция на управителя на Националния осигурителен институт, издадена на основание чл. 5, ал. 13 от Кодекса за социално осигуряване, се представя удостоверение от съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт, че в архивното стопанство липсват писмени данни за претендирания стаж.

Чл. 6. (1) По исковете за установяване на трудов и осигурителен стаж не се допускат свидетелски показания, ако не са представени писмени доказателства, които установяват вероятността на трудовия/осигурителния стаж и които са издадени от работодателя/осигурителя, при който е придобит стажът, и по време на полагане на стажа.

(2) В зависимост от характера на упражняваната трудова дейност писмени доказателства, които установяват вероятността на трудовия/осигурителния стаж, могат да бъдат:

1. трудов договор;

2. уведомление по чл. 62, ал. 3 от Кодекса на труда, от което е видно, че през посочения в исковата молба период и с посочения от лицето работодател е бил сключен трудов договор;

3. допълнителни споразумения;

4. заповеди за определяне на допълнително възнаграждение за продължителна работа или за придобит трудов стаж и професионален опит;

5. трудови книжки;

6. осигурителни книжки;

7. решения на компетентни органи за изплащане на дължимо възнаграждение;

8. договори за възлагане на управление и контрол;

9. други подобни документи.

(3) Когато с една искова молба се иска установяването на трудов/осигурителен стаж за отделни периоди от време, за да се допуснат свидетели, е необходимо писмено доказателство, относимо за всеки период от време.

(4) За свидетели се допускат само лица, притежаващи писмени доказателства относно това, че са работили или изпълнявали длъжност при същия работодател/осигурител през периода, през който е положен претендираният стаж.

Чл. 7. Осигурителен стаж може да се установи само ако в хода на съдебното производство се докаже, че ищецът е бил в кръга на лицата по чл. 2 и за това време са били дължими или внесени осигурителни вноски съгласно действащите разпоредби или е бил в законоустановен отпуск, който се зачита за осигурителен стаж, без да се правят осигурителни вноски.

Чл. 8. По делата за установяване на трудов и осигурителен стаж съдът може да постановява ищецът да се яви лично, както и да изисква от него да потвърди с декларация истинността на всички изложени в исковата молба обстоятелства или на част от тях.

Чл. 9. (1) По делата за установяване на трудов и осигурителен стаж по този закон не се събират държавни такси.

(2) Съдебните разноски по делата за установяване на осигурителен стаж са за сметка на ищеца.

(3) По делата за установяване на трудов стаж не се плащат такси и разноски от ищеца.

Чл. 10. За неуредените в закона въпроси се прилага Гражданският процесуален кодекс.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Този закон отменя Указ 527 от 1961 г. за установяване на трудов стаж по съдебен ред (обн., Изв., бр. 104 от 1961 г.; изм., ДВ, бр. 36 от 1979 г. и бр. 21 от 1989 г.).

§ 2. Образуваните преди влизането в сила на закона дела в районните и окръжните съдилища и във Върховния касационен съд се довършват по досегашния ред.

Законът е приет от 41-ото Народно събрание на 15 март 2011 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.